

Går det att bedriva lönsamt skogsbruk i skogar med höga naturvärden utan att skada dessa? Resultat från två försök pekar på att detta är möjligt, om man anpassar avverkningen till de biologiska värdena. Med en begränsad budget för naturhänsyn, kan virkesuttag i naturvärdesbestånd öka kostnadseffektiviteten i naturvårdsarbetet.

BRUKA, BEVARA ELLER BÅDE OCH?

Försök 1: En privat markägare i Norrtälje kommun äger ett 48 ha stort skogsskifte med grov barrskog på kalkrik mark. Skogen är olikåldrig, de äldsta träden är nära 200 år, vilket är mycket ovanligt på så här bördig mark i södra Sverige. Skogen har höga naturvärden med en rik flora av mykorrhizasvampar, mossor och örter – arter som missgynnas av kalavverkning eller om träden står för glest. En inlösen av marken skulle bli mycket dyr för skattebetalarna och ta en stor andel av länets öronmärkta pengar för skydd av skog. I försöket ingår tre försöksled:

- 1) kalavverkning
- 2) selektiv huggning där de grövsta träden lämnades. Virkesuttaget var 21 procent av grundytan och gav ett netto på 25 000 kr per hektar.
- 3) ingen åtgärd.

Före och efter avverkning inventerades bestånden och det visade sig att mykorrhizasvampar, mossor och kärlväxter påverkades kraftigt av kalavverkningen, men knappt alls av ”gallringen”. Det blev också fler individer och fler arter av pollinerande insekter efter gallring och kalavverkning.

Line Djupström
018-18 85 08
line.djupstrom@skogforsk.se

Kalhygget planterades med barrotsplantor som nu är ca en halvmeter höga. Hittills är det sparsamt med föryngring i de gallrade bestånden. Studien fortsätter...

Försök 2: Bergvik Skog AB äger 1,9 miljoner ha produktiv skogsmark. Företagets "naturvårdsbudget" är att 10 procent av avverkningsvolymen under kommande omloppstid ska gå till bevarande av biologisk mångfald.

Tre mil väster om Mora ligger ett 140 ha stort försöksområde med relativt välskötta 100-120-åriga tallbestånd. Skogen är representativ för stora arealer gammal tallskog på Bergviks marker i norra Svealand och södra Norrland. Det finns många rödlistade arter på gammal död ved samtidigt som nyrekrytering av död ved är liten. Avsättning av sådana tallbestånd skulle ta en stor del av Bergviks naturvårdsbudget. Här har femton bestånd behandlats med varierande grad av hänsyn – från 0 till 95 procent uttag. Fyra sorters träd har lämnats i lika andelar (25 procent av varje):

1. levande oskadade tallar
2. katade stående tallar (barkflängda med skördare)
3. högstubbar
4. fällda tallar

Dessutom ingår två bränningsbehandlingar samt orörda kontrolltytor. I det här området studeras kort- och långsiktiga effekter på ekonomi, föryngring, död ved och olika artgrupper, t.ex. svampar, insekter och lavar.

Resultaten hittills är att prestationen vid drivning ($G_{15} \text{ h / m}^3\text{f}$) minskade med ca 30 procent när hänsynen ökade från 5 till 50 procent. Andelen sönderkörd gammal grov död ved minskade med ökande andel hänsyn. Nästa steg är att mäta hur markberedning påverkar naturvärdena och hur den nya skogens tillväxt påverkas av de kvarlämnade träden.

Janne Weslien
Tel. 018-18 85 05
jan-olov.weslien@skogforsk.se

